

ДИСТАНЦІЙНА ФОРМА ЗДОБУТТЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Ключові слова: дистанційне навчання, методика викладання іноземної мови, переваги, недоліки, змішані курси

Keywords: distance learning, methods of teaching foreign languages, advantages, drawbacks, mixed courses

Процес переходу від індустріального до інформаційного суспільства вимагає суттєвого вдосконалення технологій надання освітніх послуг, пошуку нових підходів до навчання. Однією з таких технологій є дистанційне навчання, яке отримало інтенсивний розвиток в Європі кінця ХХ – початку ХХІ століття та здійснило справжню революцію у сфері освіти.

Упродовж останнього десятиліття дистанційне навчання користується дедалі більшим попитом серед молоді, адже бурхливий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій та їх всебічне впровадження у всі сфери життєдіяльності людини посилює спілкування та спільну роботу, робить процес розповсюдження інформації набагато простішими, ніж будь-коли раніше.

Відповідно до «Положення про дистанційне навчання» під ДН розуміється індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій.

Метою дистанційного навчання є надання освітніх послуг шляхом застосування у навчанні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій за певними освітніми ступенями відповідно до державних стандартів освіти; за програмами підготовки громадян до вступу у навчальні заклади, підготовки іноземців та підвищення кваліфікації працівників [2].

Особливо актуальним та потрібним на сьогоднішній день є створення дистанційних курсів з іноземної мови, значення якої за умов сьогочасних глобалізаційних процесів й посилення міжнародного співробітництва перманентно зростає. Окрім того, дистанційне навчання може відіграти важливу роль в умовах викладання іноземної мови у немовних ВНЗ, оскільки, за навчальним планом на вивчення іноземної мови виділяється останнім часом все менша кількість годин. Це призводить до інтенсифікації важливості організації самостійної роботи студентів, ціль якої – призвичаїти студентів до самостійного здобуття знань, яке в майбутньому повинне перерости у «life-long learning».

Цінність дистанційного навчання полягає і в тому, що Інтернет спонукає до спілкування та пропонує можливості, які є неможливими в умовах аудиторного навчання. Використання комп'ютерно-опосередкованого спілкування допомагає перейти від традиційного підходу до навчання, де наставник перебуває в центрі уваги, до підходу, в якому вся увага зосереджена на студентів. Викладач тут уже відіграє не домінуючу, а допоміжну роль, яка полягає у наданні навчального матеріалу для опрацювання, підтримці мотивації і інтересу студентів, допомозі в опрацюванні матеріалів курсу.

Індивідуалізація дистанційного навчання проявляється також і в комфортності його застосування. Учасник навчального процесу самостійно обирає час та місце проведення занять, єдиною умовою тут виступає доступ до мережі Інтернет. Така форма здобуття освіти дозволяє людині отримувати і вдосконалювати свої знання впродовж життя, відкриває рівні освітні можливості всім, незалежно від стану здоров'я, місця проживання (територіальні обмеження відсутні) чи матеріального забезпечення (вартість навчання нижча, ніж вартість заочного). Подібне екстериторіальне навчання економить час і ресурси як для тих, хто навчається, так і для тих, хто навчає.

Безумовною є перевага дистанційних курсів над друкованими виданнями у тому, що вони забезпечують можливість швидкого пошуку інформації за допомогою гіперпосилань; автоматичної перевірки тестів й миттєвої оцінки результатів; можливість прикріплення ілюстрацій, малюнків, фотографій, а також аудіо- та відеоматеріалів тощо.

Водночас не слід забувати про особливості дистанційної форми здобуття знань, та надто недоліки, які слід враховувати, щоб запобігти негативному освітньому результату та оптимізувати навчальний процес, зробити його якомога комфортнішим та ефективнішим для здобувачів освіти. Дистанційне навчання, будучи переважно самостійною формою здобуття знань, може призвести до згасання інтересу, втрати мотивації та розсіювання уваги учасників навчального процесу. Тут не можна, як, скажімо, за умов аудиторного навчання поставити запитання викладачу й одразу отримати на нього відповідь. Спілкування є дещо опосередкованим і відтермінованим, хоча швидка реакція інструктора на запитання та звертання студентів може забезпечити конструктивний зворотній зв'язок для досягнення навчальних цілей. У дистанційному навчальному середовищі інструктор виступає в якості посередника та повинен забезпечити керівництво і підтримку під час представлення змісту курсу способами, які допомагають кращому засвоєнню навчального матеріалу. Наприклад, слід якомога частіше хвалити студентів за оперативність та правильність відповідей, встановити чіткі часові рамки для чатів та інших форм on-line спілкування та неухильно їх дотримуватись. Важливо створити сприятливий психологічний клімат, забезпечити умови для повноцінної самореалізації та підвищення самооцінки тих, хто навчається.

Дистанційна освіта, безумовно, має багато переваг. Однак, поки така форма здобуття знань ще не вступила у дію повною мірою, з'являється все більше змішаних курсів. Змішаний курс – це поєднання он-лайн та традиційного навчання, яке використовує найкращі, найсильніші сторони кожного з них для того, щоб сприяти активному, самостійному навчанню та зменшенню аудиторного часу, відведеного на вивчення дисципліни.

Zbiór artykułów naukowych

В англomовній літературі виділяють п'ять форм організації дистанційного навчання, які можна успішно використовувати для введення елементів дистанційного курсу в умови аудиторного навчання та для створення змішаних курсів: hotlist, treasure hunt, subject sampler, multimedia scrapbook та webquest.

Hotlist – «список за темою» – викладач надає студентам список Інтернет-сайтів з теми, що вивчається, для самостійного опрацювання та поглиблення знань з теми. Для цього необхідно ввести ключове слово у пошукову систему Інтернет й отримати попередній хотліст, який потрібно відредагувати для забезпечення найбільш інформативно містких сайтів, щоб спрямувати студентів на використання дійсно корисних посилань.

Multimedia scrapbook – «мультимедійна чернетка» – це своєрідна колекція мультимедійних ресурсів. У скрепбукці містяться посилання на текстові сайти, фотографії, аудіо файли та відео кліпи, графічну інформацію та дуже популярні сьогодні анімаційні віртуальні тури. Всі файли скрепбук можуть бути легко завантажені і використані для інформаційного та ілюстративного матеріалу при вивченні певної теми.

Treasure hunt – «полювання за скарбами» – багато в чому нагадує хотліст. Він містить посилання на різні сайти з теми, що вивчається. Єдина відмінність полягає у тому, що кожне посилання містить питання за змістом сайту. За допомогою цих питань викладач спрямовує пошукову діяльність студентів. Наприкінці студентам може бути задане одне більш загальне питання на цілісне розуміння теми. Розгорнута відповідь на нього буде включати відповіді на попередні більш детальні питання за кожним із сайтів.

Subject sampler знаходиться на наступній сходинці складності порівняно з treasure hunt. Тут також містяться посилання на текстові та мультимедійні матеріали мережі Інтернет. Після вивчення кожного аспекту теми студентам необхідно відповісти на запитання. Головною особливістю є те, що отримання інформації повинно будуватися на емоційному рівні. Потрібно не просто ознайомитись з матеріалом, а й висловити та аргументувати власну думку.

Webquest – «Інтернет-пошук» – включає в себе компоненти чотирьох зазначених вище матеріалів і передбачає проведення проекту за участю всіх студентів. Студенти діляться на групи, кожна група знайомиться з одним проблемним аспектом теми. Після вивчення кожною групою заданого питання, студенти перегруповуються так, щоб новостворені групи містили по одному представнику з кожної первинної групи. У процесі обговорення студенти знайомляться з усіма аспектами проблеми. Зрештою, вебквест можна назвати сценарієм організації проектної діяльності студентів.

Можна зробити висновок, що на сьогоднішній день підготовка майбутніх висококваліфікованих фахівців неможлива без врахування світових тенденцій розвитку інтернаціональної комунікації та впровадження ефективних дистанційних і змішаних курсів, покликаних спростити процес надання освітніх послуг, зробити його максимально комфортним та доступним для всіх користувачів мережі Інтернет. Даний напрямок діяльності вважаємо найбільш перспективним для активізації самостійної роботи студентів та оптимізації освітнього процесу за умов сучасних глобалізаційних процесів та значного посилення інформатизації усіх сфер діяльності суспільства.

Література

1. Мурасова Г.Є. Ділова іноземна мова. Київ: КНТЕУ, 2012. – 27 с.
2. Положення про дистанційне навчання: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13> (Дата звернення: 8.09.2014)